

Alþýðusamband Íslands

Vinna

Greinagerðir um Evrópusamvinnu á sviði

VINNUMARKAÐS OG FÉLAGSMÁLA

&

MENNTAMÁLA

Aukaársfundur ASÍ

25. mars 2009

Evrópusamvinna um vinnumarkaðs- og félagsmál

Samstarf í vinnumarkaðsmálum og réttinda launafólks eru mikilvægir þættir Evrópusamvinnunnar. Með samningnum um Evrópska efnahagssvæðið hafa íslensk stjórnvöld skuldbundið sig til að taka upp reglur Evrópusambandsins á sviði vinnumarkaðar og varðandi lágmarksréttindi launafólks sem falla undir samninginn.

Það er óumdeilt að mati ASÍ að Evrópusamvinnan og EES samningurinn hafa þjónað hagsmunum Íslands og íslensks launafólks vel. Þannig hafa fjölmargar tilskipanir og reglur á sviði vinnumarkaðs- og félagsmála aukið og bætt réttarstöðu launafólks hér á landi. Sama gildir um samstarf á Evrópuvísu sem stjórnvöld og samtök launafólks hafa átt á þessu sviði, s.s. varðandi vinnuvernd.

Aðild að Evrópska efnahagssvæðinu þýðir að Ísland hefur ekki aðkomu að formlegri ákvarðanatöku um vinnumarkaðs- og félagsmál á vettvangi Evrópusamvinnunnar og aðeins takmarkaða möguleika á samráði. Það þýðir að við höfum ekki sömu möguleika og aðildarþjóðir ESB til að knýja á um og fylgja eftir góðum málum. Sama gildir þegar tekist er á um sjónarmið og reglusetningu sem kann að vera andstæð hagsmunum launafólks eða orka tvímælis. Dæmi um slíkt eru átökin sem urðu um upphaflegar tillögur að þjónustutillskipuninni og mikilvægi þess að frjáls þjónustuviðskipti verði ekki til að veikja stöðu launafólks og réttindi á vinnumarkaði.

Jafnframt hefur ítrekað verið bent á, að frá því EES samningurinn var gerður, hefur samstarf ríkja Evrópusambandsins dýpkað og ný viðfangsefni verið felld undir samvinnu þeirra. Út frá hagsmunum launafólks og vinnumarkaðarins skiptir mestu dýpkun og nýsköpun samstarfsins, þar sem nýir málaflokkar hafa verið felldir undir Evrópusamvinnuna eins og t.d. réttindi og staða minnihlutahópa á vinnumarkaði. Annað dæmi er félagsmálastefna ESB sem er mikilvæg stoð fyrir efnahags- og atvinnulíf framtíðarinnar. Félagsmálastefnan hvílir á þeirri grundvallarsýn, að aukin lífsgæði þegnanna og meiri jöfnuður sé eitt helsta markmið Evrópusamvinnunnar. Þá má nefna áherslu og samstarf Evrópusambandsríkja um samþættingu efnahags-, atvinnu- og félagsmála, með svokölluðu Lissabon ferli. Það hefur að markmiði að gera Evrópu samkeppnishæfasta efnahagskerfið sem byggir á sjálfbærni og er ætlað að skapa fleiri og betri störf og félagslega samstöðu. Allt er þetta samstarf utan marka EES samningsins og þar með eru Íslendingar ekki þátttakendur.

Sú umræða gerist nú stöðugt áleitnari á vettvangi Evrópusambandsins að skilja verði betur á milli þeirra ríkja sem valið hafa að vera aðilar að ESB og þeirra sem standa fyrir utan, þegar kemur að samstarfi á ýmsum sviðum Evrópusamvinnunnar. Þessi umræða knýr enn frekar á um að Ísland móti skýra afstöðu til aðildar að Evrópusambandinu og skilgreini samningsmarkmið sín. Þannig er alls ekki gefið að Íslandi muni í framtíðinni standa til boða með sama hætti og áður samstarf á fjölmörgum sviðum sem eru utan kjarna EES samningsins.

Alþýðusamband Íslands hefur litið á það sem sitt hlutverk að fjalla sérstaklega um og taka afstöðu til þeirra þátta Evrópusamvinnunnar sem varða launafólk og hagsmuni þess með beinum hætti. Sama máli gegnir um spurningar er varða aðkomu að ákvarðanatöku á vettvangi Evrópusamvinnunnar og möguleikum til að hafa áhrif á það sem þar fer fram.

Á framangreindum sviðum þarf að skilgreina skýr samningsmarkmið fyrir væntanlegar aðildarviðræður við ESB, þar sem áherslur og hagsmunir launafólks og samfélagsins alls eru áréttuð. Alþýðusamband Íslands hefur um árábil lagt grunninn að slíku starfi.

Mikilvægt er að fylgjast vandlega með og taka virkan þátt varðandi stefnumótun og þróun vinnumarkaðs- og félagsmála á Evrópuvísu. Það er skoðun ASÍ að hagsmunir íslensks launafólks verði best tryggðir með því að Ísland verði fullgildur þátttakandi á þeim vettvangi.

Evrópusamvinnan um menntun og gagnkvæma

viðurkenningu

Samstarf á sviði menntunar er mikilvægur og vaxandi þáttur í Evrópusamvinnunni. Með samningnum um Evrópska efnahagssvæðið hefur Ísland verið virkur þátttakandi í þessu samstarfi sem gagnast hefur íslensku launafólki með margvíslegum hætti.

Með samstarfi stefnumótunaraðila á Evrópuvísu í menntamálum á öllum stigum og menntastofnana hafa fræðsluaðilar hér á landi fengið dýrmæta þekkingu og reynslu um þróun og framkvæmd menntunar. Öflugt þróunarstarf sem nú er í gangi með það að markmiði að stuðla að gagnkvæmri viðurkenningu á menntun milli landa og möguleikum einstaklinga til að sækja sér viðurkennda menntun erlendis býður einnig upp á mikla möguleika til framtíðar.

Með þátttöku í símenntunaráætlunum ESB hefur Íslendingum gefist tækifæri til að taka þátt í menntasamstarfi á mörgum sviðum. Þar má nefna ýmis þróunar og yfirfærsluverkefni á sviði starfsmenntunar og framhaldsfræðslu; starfsmannaskipti þar sem fræðsluaðilum og launafólki gefst kostur á að afla sér þekkingar með kynningu og starfsreynslu annars staðar í Evrópu og einnig nemendaskiptum þar sem ungt fólk aflar sér þekkingar með menntun og starfsþjálfun.

Mikilvægt er að árétta að framangreint samstarf hefur ekki aðeins skilað miklum og vaxandi fjármunum til símenntunar hér á landi. Verðmæti þess felst enn frekar í þeirri þekkingu sem þetta samstarf hefur skilað inn í menntakerfið og út í atvinnulífið. Leggja ber áherslu á að hagnýta sem best þá möguleika sem þarna bjóðast fyrir launafólk og atvinnulífið með virkri þátttöku verkalyðshreyfingarinnar í samstarfi við samtök atvinnurekenda og stjórnvöld. Þar eru óþrjótandi tækifæri í framtíðinni.

Öflugt menntastarf mun gegna lykilhlutverki fyrir endurreisn íslensks atvinnulífs og velferðarsamfélag framtíðarinnar. Í þessu ljósi er þátttaka Íslands í menntasamstarfi á Evrópuvísu aldrei mikilvægari en einmitt nú.

Þótt aðildin að Evrópska efnahagssvæðinu hafi gagnast Íslandi og íslensku launafólki vel á sviði menntamála er ljóst að utan ESB er aðkoma okkar önnur og minni en aðildarríkja ESB. Þannig er ljóst að stefnumótunin og lykilákvæðanir eru teknar á vettvangi Evrópusambandsins. Þá er þróunin á þessu sviði oft tengd atvinnu- og félagsmálastefnu ESB sem er alfarið utan marka EES samningsins.

Jafnframt knýr umræðan um að skilja verði betur á milli ríkja innan og utan ESB á um að Ísland móti skýra afstöðu til aðildar að ESB og skilgreini samningsmarkmið sín.

Mikilvægt er að fylgjast vandlega með og taka virkan þátt í stefnumótun og þróun menntunar á Evrópuvísu. Það er skoðun ASÍ að hagsmunir íslensks launafólks verði best tryggðir með því að Ísland verði fullgildur þátttakandi á þeim vettvangi.